

Ignacy Subera

Inauguracja Roku Akademickiego 1963/1964 w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie

---

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 6/1-4, 622-630

1963

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

I N A U G U R A C J A
ROKU AKADEMICKIEGO 1963/1964 W AKADEMII TEOLOGII
KATOLICKIEJ W WARSZAWIE

W dniu 1.10.1963 r. odbyła się uroczysta inauguracja roku akademickiego w A.T.K.

Mszę św. w kościele na Bielanach odprawił J.E. ks. biskup Bronisław Dąbrowski. Kazanie okolicznościowe wygłosił ks. prof. dr Antoni Kwieciński.

Po nabożeństwie odbyła się w auli Uczelni uroczystość inauguracyjna, którą zagał J. M. ks. Rektor prof. dr Wincenty Kwiatkowski, mówiąc: „...by pracownicy nauki i studenci włączyli swoje badania naukowe w nurt zagadnień poruszanych obecnie na II Soborze Watykańskim...”

Następnie ks. Prorektor prof. dr Ignacy Subera złożył sprawozdanie z działalności Uczelni za ubiegły rok akademicki 1962/63.

„Akademia Teologii Katolickiej składa swe roczne sprawozdanie za kolejny 9 rok działalności naukowo-dydaktycznej w obecnej formie wyodrębnionego Wydziału Teologii Katolickiej Uniwersytetu Warszawskiego.

Działalność Uczelni, trzymając się ściśle przepisów statutu, rozwijała się normalnie, wykazywała pogłębienie pracy dydaktycznej i obejmowała zwiększoną ilość księży-studentów.

Akademicki rok 1962/63 pokrywał się w czasie z I Sesją II Soboru Watykańskiego, zwołanego i prowadzonego przez Wielkiego Papieża Jana XXIII. Jak Uczelnia teologiczna Akademia nasza włączyła się możliwie wszechstronnie w prace Soboru. Po jego otwarciu grono profesorów i studenci odbyli uroczyste zebranie, które zagał Rektor ks. prof. dr W. Kwiatkowski, ks. dr Henryk Bogacki wygłosił odczyt p.t. „*Teologiczne zasady Soboru Powszechnego*”. Zebrani jednomyślnie uchwalili wysłać na ręce Jego Eminencji ks. Kardynała Prymasa dr S. Wyszyńskiego adres hołdowniczy do Ojca św. i Soboru. Również w czasie ubiegłej inauguracji zarówno w zagajeniu ks. Rektora, jak i w przemówieniu ks. biskupa dr Jerzego Modzelewskiego — reprezentującego J. Em. ks. Kardynała Wyszyńskiego, — poruszone zostały szczegółowe zagadnienia Soboru Powszechnego.

Pod koniec roku akademickiego Uczelnię naszą łącznie z Kościołem Katolickim okryła głęboka żałoba na skutek zgonu Ojca św. Jana XXIII. Uczelnia nasza, łącząc się w ogólnym pośmiertnym hołdzie Kościoła i całego świata, urządziła nabożeństwo żałobne za duszę

Ojca św., w czasie którego ks. mgr Charytański wygłosił żałobne kazanie.

Władze Akademii pragną podkreślić w niniejszym sprawozdaniu zyczliwość i stosunek Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego dla spraw i potrzeb Uczelni. Szczególnie ważnym wydarzeniem w życiu Uczelni było udzielenie Akademii przez Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego praw nadawania stopni doktora i docenta teologii, prawa kanonicznego i filozofii chrześcijańskiej w rozumieniu Ustawy o Szkołach Wyższych z r. 1958. Natdo Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego, rozumiejąc potrzebę kształcenia młodej kadry naukowej, przydzieliło kilka niezbędnych etatów dla pomocniczych pracowników nauki, przygotowujących swe habilitacje. Uczelnia uzyskała również niezbędne kredyty budżetowe na wydawnictwa Akademii i poważne prace remontowe w domkach bielańskich oraz na cele urządzenia i przystosowania do potrzeb dydaktycznych różnych pomieszczeń w gmachu Uczelni.

I. Władze Akademii.

W roku akademickim 1962/63:

stanowisko Rektora Uczelni zajmował ks. prof. dr Wincenty Kwiatkowski

„ Prorektora Uczelni zajmował ks. prof. dr Ignacy Subera

„ Dziekana Wydziału Teologicznego ks. prof. dr Walenty
Urmanowicz

„ Prodziekana Wydziału Teologicznego ks. doc. dr Stanisław
Olejnik

„ Dziekana Wydziału Prawa Kanonicznego ks. prof. dr
Marian Myrcha

„ Dziekana Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej — ks. prof.
dr Piotr Chojnacki

„ Prodziekana Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej —
ks. prof. dr Józef Iwanicki.

II. Zatrudnienie osób w r. akad. 1962/63.

W okresie sprawozdawczym Akademia zatrudniała:

1. pracowników naukowych:	
a. samodzielnych i pomocniczych	47 osób
b. prowadzących zleczone wykłady i ćwiczenia	11 „
c. służby bibliotecznej	8 „
	<hr/>
Razem	66 osób

2. pracowników administracyjnych:	
a. pracowników umysłowych	15 osób
b. pracowników fizycznych	22 „

	Razem . . . . . 37 osób
Ogółem zatrudnionych było	103 osoby

Uczelnia w roku sprawozdawczym liczyła 170 studentów.

III. Działalność Wydziałów.

1. Wydział Teologiczny.

W roku sprawozdawczym Wydział Teologiczny liczył 3 profesorów zwyczajnych, 5 nadzwyczajnych, 2 docentów, 7 adiunktów, 3 starszych asystentów, 2 asystentów.

Rada Wydziału odbyła 7 posiedzeń.

Profesorowie i kierownicy poszczególnych katedr prowadzili, oprócz obowiązujących wykładów i ćwiczeń, prace badawcze.

W roku bieżącym ukazał się w druku drugi tom *Apologetyki totalnej* ks. prof. dr Wincentego Kwiatkowskiego (584 str.).

Na Wydziale było zapisanych 121 studentów, w tym 31 na kierunku katechetyczny.

Wydano 7 dyplomów magisterskich.

2. Wydział Prawa Kanonicznego.

W roku sprawozdawczym spośród pracowników nauki:

ks. prof. dr Marian Myrcha piastował godność dziekana Wydziału

ks. prof. dr Ignacy Subra „ „ prorektora ATK

ks. dr Bernard Filipiuk — st. wykładowca — piastował godność delegata do Senatu ATK.

W roku akademickim 1962/63 w skład Wydziału wchodziło 8 katedr, z tej liczby 4 katedry były nieobsadzone.

Skład osobowy Wydziału przedstawiał się j.n.:

3 etaty samodzielnych pracowników nauki,

1 etat zastępcy profesora,

3 etaty starszych wykładowców,

6 etatów pomocniczych pracowników nauki, w tym 4 adiunktów i 2 starszych asystentów,

3 wykładowców prowadzących wykłady zlecone.

W roku sprawozdawczym odbyło się 7 posiedzeń Rady Wydziału.

Na Wydziale odbywały się również posiedzenia pomocniczych pracowników nauki, którym przewodniczył ks. Dziekan, a głównym za-

gadnieniem posiedzeń były sprawy: planowy podział prac na Wydziale i poszczególnych katedrach, sprawozdania pomocniczych pracowników nauki i wykonania powierzonych im prac dydaktyczno-naukowych i organizacyjnych w I i II semestrze r. akad. 1962/63 oraz dyżury w Bibliotece Zakładowej, jak też uzupełnienia niezbędnych zbiorów biblioteki.

Na seminarjach i konsultacjach asystenckich omawiano prace habilitacyjne i doktorskie oraz najważniejsze zagadnienie z prawa karnego, postępowania karnego, prawa osobowego i procesu karnego, jak również z historii prawa kościelnego w Polsce.

Spośród 6 pomocniczych pracowników nauki: 4 osoby pracują nad rozprawą habilitacyjną, a 1 osoba nad pracą doktorską.

Rada Wydziału w końcu roku akademickiego rozpoczęła przewód habilitacyjny ks. dr Bronisława Panka na podstawie pracy p.t. *„Ochrona jurysdykcyjnych uprawnień Stolicy Apostolskiej w kościelnym prawie karnym”*. Poza tym nostryfikowała trzy dyplomy doktorskie, wydane przez Papieski Uniwersytet Gregoriański w Rzymie, uznając powyższe dyplomy za równoznaczne z dyplomem ATK.

W roku akad. 1962/63 ogólna liczba studentów na Wydziale wynosiła 40 osób, w tym:

na I roku studiów	10 osób
na II roku studiów	7 osób
na III roku studiów	12 osób
na IV roku studiów	11 osób

Dyplom magistra prawa kanonicznego uzyskała 1 osoba.

Ze stypendium korzystało 8 osób.

Z konwiktu ATK korzystało 14 osób.

Bezzwrotnych zasiłków pieniężnych otrzymało 11 osób.

Frekwencja studentów na wykładach i ćwiczeniach wynosiła przeciętnie 90%.

Do egzaminów w sesji letniej z ogólnej ilości studentów na I, II i III roku studiów (37) przystąpiło 32 osoby.

Pod kierunkiem ks. ks. profesorów Wydziału Prawa Kanonicznego wychodzi czasopismo „Prawo Kanoniczne” — kwartalnik, w którym publikowane są prace profesorów i pomocniczych pracowników nauki. Pismo to jest szeroko rozpowszechnione w kraju i za granicą. W roku sprawozdawczym ukazały się numery: 1—4/1961 — tzw. księga pamiątkowa, poświęcona 100-nej rocznicy urodzin prof. dr Władysława Abrahama — twórcy i mistrza nowoczesnej polskiej kanonistyki historycznej, a zarazem jednego z najwybitniejszych polskich historyków prawa, oraz numer 1—2/1962 i 3—4/1962.

3. Wydział Filozofii Chrześcijańskiej.

Na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej w r. akad. 1962/3 struktura etatowych pracowników nauki przedstawia się następująco:

profesorowie zwyczajni	4	
profesorowie nadzwyczajni	1	
adiunkci	1	
starsi asystenci	2	(w tym 1 na 1/2 etatu)
asystenci	2	(w tym 1 na 1/2 etatu)
starsi wykładowcy	1	

Razem na Wydziale czynnych było 11 etatowych pracowników nauki. Na podstawie umów o prowadzenie godzin zleconych pracowało w tym samym czasie 4 osoby.

Pracownicy naukowci Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej prowadzili również zajęcia dla studentów Wydziału Teologicznego.

W roku akademickim 1962/63 odbyło się 8 posiedzeń Rady Wydziału. Niezależnie od tych posiedzeń zostało zorganizowanych 6 posiedzeń naukowych z udziałem gości z poza Wydziału, na których zostały wygłoszone referaty o tematyce naukowej z zakresu filozofii.

Z ogólnej ilości etatowych pracowników nauki Wydziału 4 osoby przygotowują pracę habilitacyjną, jedna — pracę doktorską.

Na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej w czerwcu 1963 r. został przeprowadzony egzamin doktorski ks. mgr. Jana Popiela.

Liczba studentów w tym okresie wynosiła 9 osób (w r. akad. 1960/61 tylko 4 osoby studiowały na Wydziale). W rozbięciu na poszczególne lata przedstawia się to następująco:

I rok studiów	3 osoby
II „ „	3 osoby
III „ „	1 osoba
IV „ „	2 osoby

Ze stypendium korzystało w tym okresie 3 osoby. W konwiktach ATK mieszkało 3 studentów Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej. Zasiłków jednorazowych wypłacono 7 na sumę zł. 3.300.—

Staraniem Komórki Wydawniczej ATK ukazały się w okresie sprawozdawczym dwie prace monograficzne:

ks. prof. dr Wincentego Kwiatkowskiego *Apologetyka Totalna* t. II i

ks. prof. dr Mariana Myrchy, *Prawo Karne* — Kara t. II, cz. I.

oraz skrypty:

ks. prof. dr P. Nowickiego, *Język Syryjski*

ks. doc. dr St. Olejnika, *Teologia Moralna* — Kardynałna cnota umiarkowania,

prof. dr B. Gaweckiego, *Ogólny wstęp do filozofii*.

W ubiegłym roku akademickim Uczelnia poniosła bolesną stratę przez śmierć dwóch profesorów, a to śp. prof. dr Wiktora Wąsika

z Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej oraz śp. ks. prof. dr Bernarda Filipiuka z Wydziału Prawa Kanonicznego.

IV. Biblioteka Główna ATK.

Biblioteka Główna (w tym księgozbiory zakładowe) pod koniec okresu sprawozdawczego liczyła 45.945 voluminów, w tym za okres sprawozdawczy (licząc od 1 stycznia 1963 r.) przybyło ogółem 398 voluminów.

Biblioteka prenumeruje:

1. czasopisma krajowe	79 tytułów
2. czasopisma zagraniczne	102 tytuły
	<hr/>
razem	181 tytułów

Z wypożyczalni Biblioteki Głównej korzystało 233 osoby.

Udostępniono ogółem 5.977 voluminów.

Bibliotekę odwiedziło:

czytelnię główną	2.280 osób
czytelnię czasopism	1.576 osób
	<hr/>
razem	3.856 osób

Z wypożyczalni międzybibliotecznej korzystało 86 osób.

Wpłynęło zamówień na 222 dzieła (w tym z zagranicy 31 dzieł). Z 18 innych bibliotek wpłynęło 26 zamówień.

V. Budżet.

Wydatki budżetowe Uczelni kształtowały się jak następuje:

1. Wydatki osobowe z funduszu piac:	
a. Uczelnia	zł. 2.898.000.—
b. Internat	„ 161.800.— 3.059.800.—
2. Wydatki rzeczowe, naukowe i gospodarcze:	
a. Uczelnia	zł. 1.379.200.—
b. Internat	„ 378.400.— 1.757.600.—
3. Stypendia:	
Internat	123.400.—
4. Inne wydatki — dotacja dla stołówki na zakup żywności	44.000.—
	<hr/>
	Ogółem . . . . . zł. 4.984.800.—

Z wydatków rzeczowych najważniejsze to:

wydatki administracyjno-gospodarcze	zł. 1.282.000.—
„ na wydawnictwa uczelniane	„ 293.400.—
„ na remonty Uczelni	„ 182.200.—

W roku akademickim 1962/63 wypłacono:

274 stypendia zwyczajne na sumę	zł. 111.100.—
i 29 zasiłków jednorazowych na sumę	zł. 12.300.—

tj. razem wypłacono zł. 123.400.—.

Ze stypendiów zwyczajnych korzystało miesięcznie przeciętnie 27 studentów i 3 z zasiłków jednorazowych.

Pomoc stypendialna na jednego studenta rocznie wynosiła zł. 4.080.— co stanowi miesięcznie (przy 10 miesiącach pomocy) zł. 408.—. Ponadto studenci otrzymują stypendia mieszkaniowe i żywnościowe.

Dochody budżetowe za okres sprawozdawczy wyniosły zł. 209.750.—.

Po wygłoszeniu sprawozdania z działalności Uczelni za r. akad. 1962/63 zabrał głos J. E. ks. biskup Bronisław Dąbrowski podkreślając, że rok akademicki rozpoczyna się niemal równocześnie z obradami Soboru. Nauka teologiczna idzie ku wielkiemu swemu rozwojowi celem ukazania Chrystusa w Kościele dla świata nam współczesnego. Przed Uczelnią stoją zatem szerokie perspektywy, ku realizowaniu których winni przystąpić księża studenci pod kierunkiem swoich profesorów.

Po immatrykulacji nowowstępujących studentów ks. prof. dr Marian Myrcha wygłosił inauguracyjny wykład p.t. „*De lege ferenda w kościelnym prawie karnym*”.

Przedmiotem wykładu są postulaty wysuwane przez naukę pod adresem kościelnego prawa kanonicznego, które wskazanym byłoby, by były wzięte pod uwagę przy najbliższej reformie Kodeksu Prawa Kanonicznego. Prelegent zanim je omówił szczegółowo przedstawił wartość naukową i praktyczną kościelnego prawa karnego zawartego w Kodeksie Prawa Kanonicznego, porównując je z dawnym karnym prawem, któremu brak było przepisów ogólnych, jeśli były podane to fragmentarycznie przy karach za poszczególne przestępstwa. Istniała trudność w ustaleniu kar l.s., które znajdowały się w konstytucji pap. Piusa IX *Apostolicae Sedis* z dn. 12.X.1869 r., Leona XIII, *Officiorum et munerum*, 24.I.1897, Piusa X, *Vacante Sede Apostolica*, 25.XII.1904, w dekretach św. Kongregacji św. Officium z r. 1872, Soborowej z r. 1874, 1894. Nie mniejsze kłopoty sprawiały kary odwetowe i *ferendae sententiae*. Szukać ich należy w Dekretach Grzegorza IX, w Liber VI Bon. VIII, Klementynach, Extravag. Jana XXII, Extravag. com., postanowieniach Soboru Trydenckiego, w Bullarium Benedykta XIV i innych źródłach prawnych.

Kodeks podał normy ogólne dotyczące przestępstwa i kary, w szczególności poczytalności, współdziałania w przestępstwie, usiłowania i odpowiedzialności zań, pojęcia, podziału, wymiaru i zwalniania z kar, interpretacji ustaw karnych. Trzecia część piątej księgi Kodeksu Prawa Kanonicznego zawiera prawie wszystkie kary *latae et ferendae sententiae*, przynajmniej w ogólnych zarysach. Oto plasy dzisiejszego ustawodawstwa karnego w porównaniu z dawnym.

W jakim kierunku powinien pójść rozwój prawa karnego? Odpowiedzią na to pytanie będzie ustalenie czynów szkodliwych dla Kościoła i wobec tego uznania ich za przestępstwa. Kwestia ta należy do polityki Kościoła i odpowiedzi może udzielić tylko sam prawodawca.

Jak z punktu prawnego powinien przedstawiać się Kodeks karny? Są to kwestie prawne i nimi może zająć się nauka. W związku z tym czy obecny kodeks karny jest dobry i wymaga tylko nielicznych po-

prawek, w konsekwencji czy przystosowany jest do obecnych warunków życia, czy przeciwnie należałoby go poddać gruntownym zmianom? Odpowiedzi udziela prawie 50 letni okres obowiązywania Kodeksu. W tym czasie zaobserwowaliśmy rozwój prawa przejawiający się: 1. w wydawaniu nowych ustaw karnych, w wniesionych poprawkach w poszczególnych kanonach oraz w wyjaśnieniach Papieskiej Komisji do Autentycznej interpretacji Kodeksu; 2. w postulatach wysuwanych przez naukę w odniesieniu do poszczególnych instytucji czy kanonów.

Odnośnie pierwszej kwestii prelegent przedstawił rozwój prawodawstwa karnego od 1918 roku po dzień dzisiejszy. Przejawia się on w ustaleniu nowych sankcji karnych w postaci kar l.s. i f.s., w zwiększeniu sankcji karnej i poszerzeniu zakresu czynów przestępczych, w wyjaśnieniach udzielonych przez *Komisję do autentycznej interpretacji Kodeksu*. Prelegent omówił szczegółowo wszystkie wyżej wymienione punkty przytaczając nowe ustawy i wypowiedzi Komisji.

Odpowiedzią na punkt drugi było przedstawienie przez prelegenta interpretacji doktrynalnej odnośnie zasady „*Nullum crimen, nulla poena sine lege poenali*”. Proevia (kan. 2195, 2220, 2222). Odpowiedzialności karnej za przypadek wynikły z niedozwolonej czynności (kan. 2203 § 2) — *Casus fortuitus ex actione illicita non imputatur*, ponieważ kanon 2203 § 2 nie wprowadza rozróżnienia między czynnością dozwoloną i niedozwoloną, a wszystkie poczytanie uzależnia od winy umyślnej lub nieumyślnej dopuszczalności umyślnego współdziałania w przestępstwie nieumyślnym ustalenia kiedy jest kara „*a iure*” a kiedy „*ab homine*” (kan. 2217, 3—o, 2244, 2245) wyrażenia „*nequit absolvi a peccatis nisi prius a censura impediante receptionem sacramentorum absolutus fuerit*” (kan. 2250 § 2), nowego upomnienia w wypadku gdy censura l.s. lub f.s. jest dołączona do ustawy lub nakazu karnego.

Postulaty odnośnie kościelnego prawa karnego sprowadzają się do dwóch dziedzin: teorii i praktyki. Pierwsze dotyczą systematyki i techniki, drugie wymogów socjalnych i funkcjonalnych Kodeksu.

Systematyka domaga się połączenia wszystkich przepisów ogólnych, a oddzielenia specjalnych, czego obecnie brak w Kodeksie. Uzupełnienia luk prawnych. Brak w Kodeksie przepisów o zbiegu przestępstw, tak jak to zagadnienie normują nowoczesne kodeksy karne. Autorzy wypełniają tę lukę przez stosowanie kanonu 2244 § 2, w którym jest mowa o zbiegu cenzur. Ustalenia zakresu kar dopuszczalnego przy wymiarze karno-administracyjnym. (kan. 1934 § 4 i kan. 2225). Z uwagi na to, że Kongregacje Rzymskie posiadają w pewnym zakresie władze prawodawczą, należy zaznaczyć czy posiadają prawo ustanawiania lub zwiększania sankcji karnych, ewentualnie poszerzenia zakresu mocy obowiązywania kary. Dotychczas istniejące szereg sprzecznych opinii. W części szczegółowej brak jest rozdziału „*De delictis contra administrationem iustitiae*” tak jak podobne tytuły posiadają nowoczesne świeckie kodeksy karne. Wówczas karne kanony z czwartej księgi Kodeksu znalazły by się w piątej księdze.

Wymogi techniczne sprowadzają się do ujednoczenia terminologii kodeksowej, obecnie bardzo różnej, stąd wprowadzającej wątpliwości, np. kan. 2197, 3—o: „*si publice notum sit*”, czy wyrażenie to tłumaczyć zgodnie z punktem 2 tegoż kanonu, jak to interpretuje, Chelodi, Roberti, czy nadać mu szersze znaczenie, jak mniema Michiels, Vermeersch, czy *actio criminalis* (kan. 1702, 1703, 1704, 1934, 1938) i *actio poenalis* (kan. 2210, 2222 § 2) oznacza to samo, czy też nie, w konsekwencji czy istnieje w Kodeksie przedawnienie wykonania kary, czy nie przewiduje tej instytucji.

Wymogi socjalne uzasadniają w pełni pewną reformę szczegółowego prawa karnego w odniesieniu do czynów, które ze względu na zmianę warunków przestały być niebezpieczne dla dobra ogólnego jakim np. jest kanon 2321 przewidujący suspensę na kapłanów nie celebrujących naczczo, simonia, kan. 2371.

Przestępstwo to było popełniane nagminnie w średniowieczu, dziś z nim się nie spotykamy itp. Przeciwnie ze względu na cel jaki ma osiągnąć prawo karne utrzymane muszą być przestępstwa, które od początku istnienia Kościoła były karane, jak herezja, schizma, apostazja, występowanie przeciwko władzy kościelnej, krzywoprzysięstwo i zabójstwo itp.

Na pytanie czy nie należałoby wprowadzić do Kodeksu nowe sankcje karne, moim zdaniem, należy udzielić odpowiedzi negatywnej. Prawo karne w tej formie w jakiej obecnie jest chroni w pełni przed zakusami na porządek społeczny, ustalony przez Kościół ze strony duchownych, świeckich nowe kary do Kościoła nie przyciągną, lecz wręcz odwrotnie będą ich odstraszać.

Wymogi funkcjonalne domagają się, by prawo karne było skutecznym środkiem prewencyjnym w sensie ogólnym, jak i szczególnym. Z tej racji opowiedziałbym się za utrzymaniem kar. l.s. Uwzględniając obecnie przepis kan. 2229 § 2, 3 można wątpić czy one osiągają ten cel. To samo należy powiedzieć o zastrzeżeniach kar. Jeżeli zastrzeżenie pojęte jest jako obostrzenie kary to ono upada dla racji zakresu wewnętrznego i zwolnień w nagłych wypadkach. Dowodem kanon 2254 i 2290, dochodzi tu jeszcze nieświadomość spowiednika, kan. 2247 § 3. W nagłych wypadkach nie wolno zwalniać z kar l.s. w zakresie wewnętrznym, to i tę zasadę należy stosować do kar „*ab homine*”. Z uwagi, że ordynariusze często uzyskują specjalne uprawnienia do zwalniania z kar zastrzeżonych Stolicy Apost. i je subdelegują spowiednikom w praktyce z rezerwatów nic nie pozostaje. Wniosek: ograniczyć rezerwaty.

Interdykt w ogóle znieść lub ograniczyć jego skutki. W dzisiejszych czasach wymiar interdyktu miejscowego nie przyniesie korzyści.

Uprościć apelację i rekurs od kar, kan. 2243, 2287.

Wprowadzić do kodeksu karnego rozdział dotyczący zatarcia skazania, jak to przewidują nowoczesne kodeksy karne.

Ks. Ignacy Subera